

פ' חיי שרה

(1) בראשית פרק כג פסוק ד

גַּרְתוֹתַי וְאֲנִי עִמָּכֶם תָּנוּ לִי אֶחְזֶזְתֶּקֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְפָּנַי:

(2) רש"י בראשית פרק כג פסוק ד

גר ותושב אנכי עמכם, גר מארץ אחרת ונתישבתי עמכם, ומ"א אם תרצו הריני גר ואם לאו אהיה תושב ואטלנה מן הדין שא"ל הקב"ה לזרעך אתן את הארץ הזאת:

(3) ספר בראשית פרק מט

(ט) גֹּר אַרְיָה יְהוּדָה מִטָּרֶף בְּנֵי עֲלִית פָּרַע רָבִץ פְּאָרְיָה וּכְלָבִיא מִי יְקִימָנוּ:

(4) רש"י על בראשית פרק מט פסוק ט

(ט) גור אריה - על דוד נתנבא בתחלה גור (ש"ב ה) בהיות שאול מלך עלינו אתה המוציא והמביא את ישראל ולבסוף אריה כשהמליכוהו עליהם.

(5) ספר ויקרא פרק כה

(מז) וְכִי תִשָּׂיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֶחֱיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַר לְגֵר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֹקֵר מִשְׁפַּחַת גֵּר:

(6) רש"י על ויקרא פרק כה פסוק מז

יד גר ותושב - גר והוא תושב כתרגומו ערל ותותב וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב:¹

(7) ספר בראשית פרק יג

(י) וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲיָה מְקַנְהָ אֶבְרָם וּבֵין רַעֲיָה מְקַנְהָ לוֹט וְהַפְּנֵעֵי וְהַפְּרִזִּי אֲזִי יוֹשֵׁב בְּאַרְצָךְ:

(8) רש"י על בראשית פרק יג פסוק ז

(י) ויהי ריב - לפי שהיו רועיו של לוט רשעים ומרעים בהמתם בשדות אחרים ורועי אברם מוכיחים אותם על הגזל והם אומרים נתנה הארץ לאברם ולו אין יורש ולוט יורשו ואין זה גזל והכתוב אומר והכנעני והפרזי אז יושב בארץ ולא זכה בה אברם עדיין (ב"ר):

(9) חזקוני על בראשית פרק כג פסוק ד

(ד) גר ותושב אנכי עמכם, גר - שבאתי מארץ נכריה, ותושב שדעתי להתיישב עמכם. כאן פרש"י ואם לאו אטלנה מן הדין ואם תאמר הרי בפרשת לך לך גבי והכנעני והפרזי אז יושב בארץ פרש"י עדיין לא היה לאברהם חלק בארץ שעדיין לא היה לאברהם זרע וכתוב לזרעך אתן את הארץ הזאת אבל עכשיו בפרשת חיי נולד יצחק והיה לו חלק בארץ.

(10) ספר גור אריה על בראשית פרק כג פסוק ד

ומדרשו וכו'. ואם תאמר והלא פירש רש"י גבי "ויהי ריב" שעדיין לא זכה בה אברהם, ויראה לומר דהכי קאמר - כי מאחר שהקב"ה עתיד ליתן לי הארץ לגמרי - לכל הפחות יש לי זכות בה עתה לקבור את המת, וכיון שאתם אין רוצים למכור - אקח אותה כך מצד הדין, שהקב"ה אמר "לזרעך אתן את הארץ". ועוד יש לפרש דכך אמר אברהם 'אם תרצו הריני גר', כלומר אם תרצו למכור לי הקרקע - הריני גר ואקח אותה בדמים, ואם לאו, שאתם אומרים שאין ראוי למכור לי אחוזה בעבור שאני כמו גר, ואף אם אני היום כאן דרך גירות אין ראוי למכור לי אחוזה שהיא אחוזת עולם לאדם, 'אטלנה מן הדין' בחינם, שהרי לי נתנה הארץ לאחוזת עולם.

¹ *Hendiadys* (a Latinized form of the Greek phrase *ἓν διὰ δύοῖν*, "one through two") is a figure of speech used for emphasis — "The substitution of a conjunction for a subordination". The basic idea is to use two words linked by a conjunction to express a single complex idea.

The typical result of a hendiadys is to transform a noun-plus-adjective into two nouns joined by a conjunction. For example, "sound and fury" (from act V, scene 5 of Macbeth) seems to offer a more striking image than "furious sound". In this example, as typically, the subordinate idea originally present in the adjective is transformed into a noun in and of itself. (From Wikipedia)

אבל בודאי אין ראוי לומר כן, כיון שעתה אתם דרים בארץ, אין ראוי ליקח אותה מאתכם לפי שעה - שאתם בה, אם כן היה ראוי למכור לי קרקע אף על גב שאני גר ראוי למכור לי קרקע, לפי שאני עתה בארץ. אבל לפי סברתם שאין גותנים אחוזה לגר אלא למי שהארץ היא לו לאחוזו ואינו בה דרך גירות - אם כן כל הארץ שלי, ואטלנו מן הדין בלא דמים:

(11) רשב"ם בראשית פרק כג פסוק ד

גר ותושב אנכי. מארץ נכריה באתי לגור כאן ונתישבתי עמכם לכן אין לי מקום קברות אבות הנה:

(12) אבן עזרא בראשית פרק כג פסוק ד

גר - לבדו הלן: ותושב - הוא הגר היושב בארץ. אמר הנה אני תושב עמכם והמות גזור עלינו ואין לי מקום שיהיה לי.

(13) רמב"ן בראשית פרק כג פסוק ד

גר ותושב אנכי עמכם, היה המנהג להיות להם בתי קברות, איש לבית אבותיו, ושדה קבורה אחד יקברו בו כל הגרים, והנה אברהם אמר אל בני חת, אני גר מארץ אחרת ולא הנחלתי מאבותי בית הקברות בארץ הזאת, והנה עתה אני תושב עמכם, כי חפצתי לשבת בארץ הזאת, ולכן תנו קבר להיות לי לאחזת עולם כאחד מכם.

(14) העמק דבר על בראשית פרק כג פסוק ד

(ד) גר ותושב. באשר כבר עקר דירתו מחברון הרי הוא שם כגר. ובאשר היה דר שם כבר כ"ה שנים ורוצה לקבוע שם מקום קבורה גם לעצמו ה"ז כתושב.

והקדים לומר שהוא גר להתנצל על מה שלא הכין לו אחזת קבר מכבר כמו שהיה מנהגם שכל אדם חשוב עושה אחזת קבר לו ולזרעו בפפני עצמו לבד בית הקברות הכולל לעניים ולאורחים. על זה התנצל שהוא גר. ומשעה שזכה לבן לא היה שם. אבל עתה מבקש זכות לזה שהרי הוא תושב. וע' מש"כ ויקרא כ"ה כ"ג:

(15) ויקרא פרק כה פסוק כג

והארץ לא תמכר לצממת פיילי הארץ פיגרים ותושבים אתם עמדי:

(16) העמק דבר על ויקרא פרק כה פסוק כג

כי גרים ותושבים אתם עמדי. לענים פרנסת הארץ אתם תושבים. אבל לענין מכירה לעובד כוכבים אתם גרים. שאין הארץ שלכם למכור בזמן שאין רצוני לעבודתה.

17) Rav Yosef Dov Soloveitchik - Reflections of the Rav, p. 169

Avraham's definition of his dual status, we believe, describes with profound accuracy the historical position of the Jew who resides in a predominantly non-Jewish society. He was a resident, like other inhabitants of Cana'an, sharing with them a concern for the welfare of society, digging wells and contributing to the progress of the country in loyalty to its government and institutions. Here, Avraham was clearly a fellow citizen, a patriot among compatriots, joining others in advancing the common welfare. However, there was another aspect, the spiritual, in which Avraham regarded himself as a stranger. His identification and solidarity with his fellow citizens in the secular realm did not imply his readiness to relinquish any aspects of his religious uniqueness. His was a different faith and he was governed by perceptions, truths and observances which set him apart from the larger faith community. In this regard Avraham and his descendants would always remain "strangers" . . .

Our approach to the outside world has always been of an ambivalent character. We co-operate with members of other faiths in all fields of human endeavour but, simultaneously, we seek to preserve our distinct integrity which inevitably involves aspects of separateness. This is a paradoxical situation. Yet, paraphrasing the words of our first ancestor, Avraham, we are very much residents in general human society while, at the same time, strangers and outsiders in our persistent endeavour to preserve our historic religious identity.